

ภูมิรัฐศาสตร์การเมืองไทย ภายหลังมีข้อเรียกร้องการปฏิรูปสถาบัน*
THAI POLITICAL GEOPOLITICS AFTER A REQUEST FOR THE REFORM OF
THE MONARCHY

กิตติพงษ์ โคตรจันทิก

Kittipong Khotchunthuek

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: Kittipong_joo11@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาภูมิรัฐศาสตร์การเมืองไทย ภายหลังมีข้อเรียกร้องการปฏิรูปสถาบัน เป็นสิ่งที่ปฏิเสธไม่ได้ในปัจจุบัน ความศรัทธาต่อสถาบันกำลังถูกสั่นคลอน และความเปลี่ยนแปลงนี้เป็นผลผลิตของสถานะและบทบาทของสถาบันที่มีต่อการปกครองในระบบประชาธิปไตย รวมถึงมีการนำสถาบันเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองตลอดมา ส่งผลให้สถาบันได้มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการเมืองไทยเป็นอย่างมาก ในการชุมนุมเรียกร้อง ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับข้อเสนอให้รัฐบาลลาออกและแก้รัฐธรรมนูญ แต่ไม่ใช่ทั้งหมดที่เห็นด้วยในเรื่องการปฏิรูปสถาบัน ในทางกลับกันคนไทยจำนวนไม่น้อยกลับมองว่าการไม่พูดถึงสถาบันกษัตริย์ในวันนี้จะทำให้ผ่านพ้นไปได้ แต่การไม่อธิบายถึงปัญหาดังกล่าวย่อมไม่ใช่ทางออกในการแก้ปัญหาอย่างถูกต้อง ซึ่งอาจทำให้เกิดความขัดแย้งทางความคิดในทางการเมืองมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ภูมิรัฐศาสตร์; ข้อเรียกร้อง; การปฏิรูปสถาบัน

Abstract

The study of Thai political geopolitics after a request for the reform of the monarchical Institution. It is undeniable at present. Faith in the monarchy is being shaken and this change is a product of state and the role of monarchy in democratic governance. As well as always bringing the monarchy into politics. As a result, the monarchy has had a great direct and indirect influence on Thai politics. At the demonstration, most of the people agreed with the proposal to resign the government. and revise the constitution. But not all of them agree on the reform of the monarchical Institution. The counter many Thais view that not

* Received October 23, 2021; Revised November 20, 2021; Accepted November 21, 2021

talking about the monarchy today will make it through. But failing to describe the problem is not the correct solution to the problem. This may lead to more political conflicts.

Keywords: Geopolitics; Request; Reform of the Monarchy

บทนำ

ปัจจัยทางด้านภูมิรัฐศาสตร์เป็นปัจจัยอันสำคัญในเรื่องของการกำหนดนโยบายของประเทศ ไม่แต่เฉพาะนโยบายด้านความมั่นคงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงนโยบายทางการเมืองและเศรษฐกิจอีกด้วย ดังนั้นในการศึกษาเรื่องราวของภูมิรัฐศาสตร์ จึงมิใช่การศึกษาถึงเรื่องราวแนวคิดที่โบราณแบบเดิมหรือกลายเป็นความรู้ประเภท “รู้ไปทำไม” แต่อย่างไรก็ตาม การศึกษาภูมิรัฐศาสตร์นั้นเป็นสิ่งจำเป็นที่นักรัฐศาสตร์ นักการทหาร นักการเมือง หรือแม้แต่ธุรกิจทั้งหลายต้องพึงรู้ไว้ทั้งนี้เพื่อเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์สถานการณ์ของโลกในอนาคตว่ามีความเป็นไปได้เช่นไร เพื่อนำสิ่งที่ได้มานั้นเป็นวัตถุดิบในการพิจารณา กำหนดนโยบายไม่ว่าจะเป็นนโยบายภายในประเทศ นโยบายต่างประเทศ นโยบายทางทหาร หรือนโยบายเศรษฐกิจก็ตาม ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ของโลก และที่สำคัญเพื่อที่ผู้นำของประเทศ หรือก็คือรัฐบาลจะได้ไม่นำพาประเทศให้เข้าไปตกอยู่ในสถานการณ์อันเลวร้ายทางการเมืองโลกที่ในปัจจุบันยังทวีความซับซ้อนมากขึ้นทุกที (โกวิท วงศ์สุววัฒน์, 2550)

การประยุกต์แนวคิดภูมิรัฐศาสตร์สู่การอธิบายปรากฏการณ์ของการเมืองไทย ต่อระบอบการปกครองที่มีกษัตริย์เป็นผู้ปกครองและมีสิทธิขาดในการบริหารประเทศ ในระบอบการปกครองนี้ กษัตริย์ก็คือกฎหมาย กล่าวคือ ที่มาของกฎหมายทั้งปวงอยู่ที่กษัตริย์ คำสั่ง ความต้องการต่าง ๆ ล้วนมีผลเป็นกฎหมาย (อมร รักษาสัตย์, 2563) กษัตริย์มีอำนาจในการปกครองแผ่นดินและพลเมืองโดยอิสระ โดยไม่มีกฎหมายหรือองค์กรตามกฎหมายใด ๆ จะห้ามปรามได้ แม้องค์กรทางศาสนาอาจทัดทานกษัตริย์จากการกระทำบางอย่างและองค์รัฐธำมณี (กษัตริย์) นั้นจะถูกคาดหวังว่าจะปฏิบัติตามธรรมเนียม แต่ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์นั้น ไม่มีรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายใด ๆ ที่จะอยู่เหนือกว่าคำชี้ขาดของธำมณี ตามทฤษฎีพลเมืองนั้น ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มอบความไว้วางใจทั้งหมดให้กับพระเจ้าแผ่นดินที่ดีพร้อมทางสายเลือดและได้รับการเลี้ยงดูฝึกฝนมาอย่างดีตั้งแต่เกิด

สำหรับประเทศไทยในอดีตเคยมีการปกครองด้วยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ พระมหากษัตริย์ทรงมีอำนาจสิทธิ์เด็ดขาดในการปกครองแผ่นดิน ดังคำกล่าวที่ว่า "พระบรมราชานุญาตของพระเจ้าแผ่นดิน กรุงสยามนี้ไม่ได้ปรากฏในกฎหมายอันหนึ่งอันใด ด้วยเหตุที่ถือว่าเป็นที่ล้นพ้น ไม่มีข้อสั่งอันใดจะเป็นผู้บังคับขัดขวางได้ (อมร รักษาสัตย์, 2563)

การปฏิรูปสถาบัน ได้เริ่มจากวันที่คณะราษฎรเข้ายึดอำนาจ 24 มิถุนายน 2475 จะพบถ้อยคำที่กล่าวถึงองค์พระมหากษัตริย์และ “พวกเจ้า” อย่างรุนแรง และหากมองย้อนไปถึง

แนวคิดเดียวกันนี้ที่จะเปลี่ยนแปลงการปกครองก่อนหน้านั้น คือการกบฏเมื่อ พ.ศ.2455 ที่นักประวัติศาสตร์เรียกว่า “กบฏ ร.ศ.130” ก็คือแนวคิดที่จะล้มล้างสถาบันกษัตริย์ อันเป็นแนวคิดหลักที่ยังสืบเนื่องมาถึงคณะราษฎรนั้นด้วย นั้นย่อมแสดงว่าคณะราษฎรมี “ความกินแหนงแคลงใจ” กับพระมหากษัตริย์มาพอสมควร โดยเฉพาะการที่พระมหากษัตริย์ปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมกับข้าราชการบางกลุ่มในตอนที่มีการใช้นโยบายปรับสมดุลข้าราชการภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 อันหมายถึงการเอาข้าราชการจำนวนมากออกจากราชการ ทำให้ข้าราชการจำนวนหนึ่งค่อนข้างจะเห็นด้วยกับการยึดอำนาจของคณะราษฎรในครั้งนั้น และนำมาซึ่งความริ้วฉานระหว่างพระมหากษัตริย์กับคณะราษฎรเรื่อยมา อย่างไรก็ตาม แม้ว่าคณะราษฎรมีความฝังใจกับพระมหากษัตริย์ที่ไม่ค่อยดีนัก แต่ภายหลังที่เปลี่ยนแปลงการปกครองก็พยายามที่จะประนีประนอมและลดความแข็งกร้าวนั้นลง โดยได้ปฏิบัติกับพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบรมวงศานุวงศ์ และข้าราชการผู้ใหญ่ อย่างนุ่มนวล รวมถึงให้ความมั่นใจในความปลอดภัยที่จะไม่มีการทำร้ายบุคคลเหล่านั้น (ทวี สุรฤทธิกุล, 2563)

ภายหลังมีข้อเรียกร้องการปฏิรูปสถาบันซึ่งในการปฏิรูปสถาบันมีมานานแล้ว และเป็นสิ่งที่ปฏิเสธไม่ได้ว่าในปัจจุบัน ความศรัทธาต่อสถาบันกษัตริย์กำลังถูกสั่นคลอน ความเปลี่ยนแปลงนี้ไม่ได้เกิดขึ้นจากพฤติกรรมส่วนตัวของสมาชิกพระราชวงศ์แต่เพียงเท่านั้น ในทางตรงกันข้าม ความเปลี่ยนแปลงนี้เป็นผลผลิตของสถานะและบทบาทของสถาบันกษัตริย์ที่ไม่เป็นประชาธิปไตย ที่อนุญาตให้สถาบันกษัตริย์เข้ามามีส่วนร่วมในความขัดแย้งทางการเมืองตลอดมา สถานะทางวัฒนธรรมและการเมืองที่มากเกินไปของสถาบันกษัตริย์ ทำให้บทบาททางการเมืองนี้ไม่เคยถูกตั้งคำถามอย่างเป็นวงกว้าง ประชาชนมีการตั้งคำถามต่อสถาบันกษัตริย์ กลับได้รับผลทั้งทางกฎหมายและวิธีนอกกฎหมาย สถาบันกษัตริย์กลายเป็นสิ่งที่ส่งอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการเมืองไทยอย่างมาก แต่ประชาชนคนไทยจำนวนไม่น้อยกลับมองว่าการไม่พูดถึงสถาบันกษัตริย์ในวันนี้จะทำให้ผวนผันไปได้ แต่การไม่อธิบายถึงปัญหาย่อมไม่ใช่ทางออกในการแก้ปัญหา และปัญหาสถานะและบทบาทของสถาบันกษัตริย์ที่ไม่เป็นประชาธิปไตยก็ แต่คือความเป็นจริง ถึงเวลาแล้วที่ประชาชนชาวไทยจะต้องร่วมกันอภิปรายถึงปัญหาสถานะและบทบาทของสถาบันกษัตริย์อย่างถูกต้อง และในเวลานี้คือเหตุผลว่าทำไมการปฏิรูปสถาบันกษัตริย์จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและเร่งด่วน (อดิเทพ ไชยสิทธิ์, 2563)

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าการเรียกร้องการปฏิรูปสถาบันได้เกิดขึ้นมาตั้งแต่ในอดีตที่คณะราษฎรเข้ายึดอำนาจเมื่อ 24 มิถุนายน 2475 ได้มีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองของประเทศสยาม จากสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ แม้ว่าพระมหากษัตริย์และฝ่ายกษัตริย์นิยมจะต่อต้านคณะราษฎรทุกวิถีทางก็ตามคณะราษฎรก็เป็นฝ่ายชนะ และมีบทบาทอย่างสูงในการเมืองไทย จนกระทั่งในปัจจุบันได้มีกลุ่มคณะราษฎร 2563 ได้เรียกร้องให้มีการปฏิรูปสถาบันอีกครั้ง ดังนั้นบทความนี้จะการศึกษาถึงภูมิรัฐศาสตร์การ

เมืองไทย ภายหลังมีข้อเรียกร้องการปฏิรูปสถาบัน เพื่อศึกษาวิเคราะห์บริบททางการเมืองไทยในปัจจุบันต่อการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปสถาบัน

ทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitics Theory)

การที่ประเทศหนึ่งจะแสดงตัวอย่างไรบนเวทีโลกนั้น จำต้องมีทฤษฎีหรือความคิดขึ้นนำว่าจะวิเคราะห์สถานการณ์โลกในปัจจุบันนั้นเป็นอย่างไร ประเทศของตนอยู่ตรงจุดไหนและมีวิสัยทัศน์ว่าจะให้ประเทศของตนเป็นอะไรหรือแสดงบทบาทอะไรบนเวทีโลก การศึกษาแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitics) ซึ่งโดยพื้นฐานเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจทางการเมืองกับพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ของตะวันตกมาตั้งแต่ได้มีการปรับเปลี่ยนประเด็นศึกษาไปตามสถานการณ์ในแต่ละช่วง เช่น ในด้านอำนาจทางการเมือง อาจเน้นที่แสนยานุภาพ และการก่อสงคราม หรือการเป็นพันธมิตรทางเศรษฐกิจ

ทฤษฎีทางภูมิรัฐศาสตร์ เป็นทฤษฎีที่นำมาใช้เพื่อศึกษาถึงสภาพแวดล้อม และปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อการขยายอำนาจรัฐ (โกวิท วงศ์สุววัฒน์, 2545) นอกจากนี้ยังสามารถอธิบายปัจจัย ทางลักษณะของภูมิรัฐศาสตร์ที่เอื้ออำนวยให้บางประเทศเป็นประเทศมหาอำนาจ และสามารถ อธิบายการกำหนดนโยบายต่างประเทศ ที่มีผลมาจากลักษณะทางภูมิรัฐศาสตร์ (นฤตม์ เจริญศรี, 2556)

สำหรับการศึกษาภูมิรัฐศาสตร์ แม้ว่าในปัจจุบันจะได้ปรากฏแนวคิดอยู่มากมาย แต่จะขอนำเสนอแบบบุคคาอิฐฐานคืออังกษบุคคลที่เป็นแกนหลักของแนวคิดทางภูมิรัฐศาสตร์ ได้แก่ (โกวิท วงศ์สุววัฒน์, 2550)

รูดอร์ฟ คเจลเลน (Rudolf Kjellen) ศาสตราจารย์วิชาประวัติศาสตร์และ การปกครอง มหาวิทยาลัยกูเตินเบิร์ก ผู้ริเริ่มใช้คำว่า “ภูมิรัฐศาสตร์” มองว่า การที่จะสามารถเข้าใจ รัฐใดรัฐหนึ่งได้อย่างลึกซึ้ง จะต้องทำความเข้าใจในเรื่องของภูมิรัฐศาสตร์ของรัฐนั้นเสียก่อน ทั้งอาณาเขตพื้นที่ ที่ตั้งของรัฐ รูปร่างของรัฐ ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ หรือแม้กระทั่งแนวพรมแดน นอกจากนี้คเจลเลน ได้กล่าวไว้ว่าประเทศที่จะเป็นมหาอำนาจได้นั้น ไม่จำเป็นต้องทำการขยายอาณาเขตเพียงอย่างเดียว แต่การสร้างอำนาจสามารถกระทำได้โดยการใช้วัฒนธรรม หรือเทคโนโลยีของประเทศเป็นเครื่องมือในการสร้างอำนาจได้เช่นกัน

เซอร์ ฮาลฟอร์ด แมคคินเดอร์ (Sir Halford Mackinder) ศาสตราจารย์ วิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยลอนดอนและผู้อำนวยการสถาบันศึกษาเศรษฐศาสตร์แห่งลอนดอน ได้เสนอทฤษฎีฮาร์ทแลนด์ (Heartland Theory) เป็นทฤษฎีทางภูมิรัฐศาสตร์ที่ชี้ให้เห็นว่า เกาะโลก (World Island) ซึ่งประกอบไปด้วยพื้นที่ของทวีปเอเชีย ทวีปยุโรป และทวีปแอฟริกา มีจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญอยู่ในบริเวณดินแดนยูเรเชีย โดยดินแดนแห่งนี้ครอบคลุมจากพื้นที่ชายฝั่งทะเลบอลติกและทะเลดำทางตะวันตกไปจนกระทั่งถึงเขตไซบีเรียทางตะวันออก และครอบคลุม

พื้นที่ทางเหนือจากมหาสมุทรอาร์กติกลงมาจรดเทือกเขาหิมาลัยทางใต้ รวมถึงส่วนที่ราบสูงอิหร่านและที่ราบสูงมองโกเลียเข้ามาได้ด้วย โดยเรียกดินแดนบริเวณนี้ว่า “ดินแดนหัวใจ”

ภูมิรัฐศาสตร์การเมืองไทย ภายหลังมีข้อเรียกร้องการปฏิรูปสถาบัน

บริบททางการเมืองไทยในอดีต ภายหลังมีการเรียกร้องการปฏิรูปสถาบันในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยเริ่มจากนักปราชญ์ไทยที่ซื้อเทียนวรรณ วัฒนโก ได้ศึกษาสภาพสังคมสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ในยุคนั้น โดยการสังเกตและมีส่วนร่วมและเห็นว่าสังคมไทยยังเป็นสังคมที่มีการเอารัดเอาเปรียบและกดขี่ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน มีการแบ่งชนชั้นทางสังคมอย่างเห็นได้ชัดเรียกได้ว่าสิทธิมนุษยชนแทบไม่มีอยู่เลยในสังคม ท่านจึงได้พยายามเสนอแนวคิดในหนังสือรายปักษ์ “ตุลวิภาคพจนกิจ” และหนังสือรายเดือน “ศิริพจนภาค” โดยได้เสนอให้ยกเลิกธรรมเนียมปฏิบัติของไทยที่กดขี่คนจนไม่ให้ถือค่าความเป็นมนุษย์ ปัญหาสำคัญที่ทำให้ไม่สามารถแก้ไขสถานการณ์ที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนเหล่านี้ได้ เพราะคนไทยยอมศิโรราบกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้นเสียเอง สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินอันเป็นที่มาของการละเมิดสิทธิมนุษยชน มีสาเหตุมาจากโรคราชาการ (คือพฤติกรรมของเจ้านายและขุนนาง) และโรคไพร่ฟ้า (พฤติกรรมของราษฎร) เทียนวรรณ ไม่เชื่อในทฤษฎีเทวสิทธิ์ พระมหากษัตริย์ก็เป็นมนุษย์ และความสัมพันธ์ระหว่างพระมหากษัตริย์กับราษฎรจะต้องมีลักษณะดุจดั่งบิดากับบุตร คือเต็มไปด้วยความรักใคร่เอื้ออาทร ไม่ใช่แบบนายกับบ่าว เทียนวรรณเรียกร้องเสรีภาพในการพูดและการแสดงออกต้องการให้มีการปกครองระบอบปาลิเมนต์ (รัฐสภา) และไพร่ทั้งหลายเป็น “ฟรี” (เสรี) เพราะข้อดีของการมีรัฐสภาคือการที่รัฐบาลสามารถทราบความต้องการและความเดือดร้อนของราษฎร (เอกสารโสตทัศนศึกษา, 2559)

สำหรับการเปลี่ยนแปลงการปกครองของสยามประเทศ (เป็นชื่อของประเทศไทยในสมัยนั้น) จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยเดือนกุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2469 ณ หอพัก Rue du summerard ในกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ได้มีการประชุมกลุ่มผู้ต้องการเห็นบ้านเมืองมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นครั้งแรก คือ ร.ท. ประยูร ภมรมนตรี ร.ท. แปลก ขิตตะสังคะ (หลวงพิบูลสงคราม) ซึ่งกำลังศึกษาวิชาทหารปืนใหญ่ ในโรงเรียนนายทหาร ร.ต. ทศนัย มิตรภักดี ศึกษาวิชาการทหารม้า โรงเรียนนายทหาร ของฝรั่งเศส นายตัว ลพานุกรม นักศึกษาวิทยาศาสตร์ ระดับปริญญาเอก ในสวิตเซอร์แลนด์ หลวงศิริราชไมตรี (เจริญ สิงหเสนี) ผู้ช่วยเลขานุการทูตสยาม ประจำกรุงปารีส นายแนบ พหลโยธิน เนติบัณฑิตอังกฤษ และนายปรีดี พนมยงค์ ได้ทำการตกลงกันที่จะทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ที่กษัตริย์อยู่เหนือกฎหมายมาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มีกษัตริย์อยู่ใต้กฎหมาย โดยมีการตกลงที่ใช้วิธีการ “ยึดอำนาจโดยฉับพลัน” รวมทั้งพยายามหลีกเลี่ยงการนองเลือด ทั้งนี้เพื่อป้องกันการถือโอกาสเข้ามาแทรกแซง ยกกำลังทหารมายึดครองดินแดนเอาไปเป็นเมืองขึ้น จากประเทศมหาอำนาจที่มีอำนาจนิยมอยู่ล้อมรอบ

สยามประเทศ ในสมัยนั้น คือ อังกฤษ และฝรั่งเศส หลังจากการประชุมกลุ่มผู้ต้องการเห็นบ้านเมือง มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ได้กลับมาประเทศสยาม และได้ติดต่อประชาชนทุกอาชีพ ประกอบด้วยข้าราชการฝ่ายทหารบก ทหารเรือ พลเรือน และราษฎร โดยใช้ชื่อว่า “คณะราษฎร” ได้ร่วมทำการยึดอำนาจการปกครองประเทศเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พุทธศักราช 2475 เพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยมีรัฐธรรมนูญใช้เป็นหลักในการปกครองประเทศ ซึ่งในการยึดอำนาจนี้คณะราษฎรมีเป้าหมาย 6 ประการ ได้แก่ (ปิยะวรรณพานโต, 2563)

1. จะต้องรักษาความเป็นเอกราชทั้งหลาย เช่น เอกราชในทางการเมือง ในทางศาล ในทางเศรษฐกิจ ฯลฯ ของประเทศไว้ให้มั่นคง
2. จะต้องรักษาความปลอดภัยในประเทศให้การประทุษร้ายต่อกันลดน้อยลงให้มาก
3. จะต้องบำรุงความสุขสมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลใหม่จะหางานให้ราษฎรทุก ๆ คนทำ จะวางโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติไม่ปล่อยให้ราษฎรอดอยาก
4. จะต้องให้ราษฎรได้สิทธิเสมอภาคกัน (ไม่ใช่ให้พวกเจ้ามีสิทธิยิ่งกว่าราษฎรเช่นที่เป็นอยู่)
5. จะต้องให้ราษฎรได้มีเสรีภาพ มีความเป็นอิสระ เมื่อเสรีภาพนี้ไม่ขัดต่อหลัก 4 ประการดังกล่าวข้างต้น
6. จะต้องให้การศึกษาย่างเต็มที่แก่ราษฎรในวันที่ 25 มิถุนายน 2475 รัชกาลที่ 7 ทรงมีพระราชหัตถเลขาถึงผู้รักษาพระนครฝ่ายทหาร มีความตอนหนึ่งว่า
“...คณะทหารมีความปรารถนาจะเชิญให้ข้าพเจ้ากลับพระนครเป็นกษัตริย์อยู่ใต้พระธรรมนูญการปกครองแผ่นดิน ข้าพเจ้าเห็นแก่ความสงบเรียบร้อยของอาณาประชาราษฎร์ ไม่อยากให้เสียเลือดเนื้อกัน ทั้งเพื่อจัดการโดยละม่อม ไม่ให้ขึ้นชื่อว่าได้ฉกฉวยเสวยแย่งบ้านเมือง และความจริงข้าพเจ้าได้คิดอยู่แล้วที่จะเปลี่ยนแปลงทำนองนี้ คือมีพระเจ้าแผ่นดินปกครองตามพระธรรมนูญ จึงยอมรับที่จะช่วยเป็นตัวเชิดเพื่อให้คุณโครงการตั้งรัฐบาลให้เป็นรูปวิธีเปลี่ยนแปลงตั้งพระธรรมนูญโดยสะดวก”

รัชกาลที่ 7 ได้ทรงเสด็จกลับพระนครโดยรถไฟพระที่นั่งที่ทางคณะผู้รักษาพระนครฝ่ายทหารส่งไปรับ และในวันที่ 26 มิถุนายน 2475 ให้บุคคลสำคัญของคณะราษฎรเข้าเฝ้าฯ และพระองค์ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยพระราชกำหนดนิรโทษกรรมแก่คณะผู้ทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดิน และในวันที่ 27 มิถุนายน 2475 รัชกาลที่ 7 ได้พระราชทานพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว ซึ่งเดิมทีคณะผู้ก่อการตั้งใจจะใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นฉบับถาวร (สำนักข่าวเศรษฐกิจ การเงิน และการลงทุน, 2563)

การเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี 2475 จึงถือเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติของ “วิวัฒนาการสังคม” กล่าวคือเมื่อกาลเวลาผ่านไป สังคมก็ย่อมจะเปลี่ยนแปลงรูปแบบไป เมื่อสิ่งที่ปรากฏอยู่แต่เดิม แม้ว่าจะทรงคุณค่าเพียงใดก็ไม่สามารถตอบสนองความต้องการที่เปลี่ยนไป

ตามกาลเวลาและก็ไม่อาจคงอยู่ในรูปแบบเดิมได้ เมื่อใดที่มีการขัดข้องการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ก็ย่อมจะมีความขัดแย้งปรากฏในลักษณะใดลักษณะหนึ่งซึ่งเหตุการณ์เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 สะท้อนภาพดังกล่าว ณ วันนั้น ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจาก “สมบูรณาญาสิทธิราชย์” มาเป็น “ราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญประชาธิปไตย” หรือระบอบ “ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข”, ซึ่งเป็นระบอบการปกครองของประเทศ ไทยต่อเนื่องมาเป็นเวลา 84 ปี (2559) โดยปราศจากแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น กลุ่มบุคคลที่ “ก่อให้เกิด” การเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดินดังกล่าวข้างต้นคือ “คณะราษฎร” ซึ่งทำหน้าที่ในบทบาทของ “ผู้ก่อการ” ให้การเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็น ผลสำเร็จ และสามารถดำเนินการต่อไปได้. “คณะราษฎร” ตระหนักดีว่าการสร้างระบอบใหม่ให้ สมบูรณ์นั้นย่อมต้องใช้เวลายาวนานเกินกว่า “อายุ” ของ “คณะราษฎร”, จึงต้องเป็นภาระของ บุคคลรุ่นต่อไป (วิจิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร, 2560)

บริบททางการเมืองไทยในปัจจุบัน ภายหลังจากมีการรื้อถอนการปฏิรูปสถาบันปัจจุบันการ ชุมนุมเรียกร้องประชาธิปไตยของกลุ่มนักเรียน นักศึกษาและประชาชน ได้มีการรวมกันเป็นกลุ่ม เล็ก ๆ มาจนถึงจุดที่เกิดการชุมนุมแบบดาวกระจายไปทั่วประเทศโดยผู้ริเริ่มการเคลื่อนไหวจะ เป็นกลุ่มเยาวชนเริ่มจาก “แฟลชม็อบ” ในสถาบันการศึกษาช่วงต้นปี 2563 สู่การชุมนุมใหญ่ที่จัด โดยกลุ่มที่เรียกตัวเองว่า “เยาวชนปลดแอก” เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 63 ขยายเป็นการชุมนุม ใหญ่-ย่อยในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด มาจนถึงการชุมนุม “ทวงอำนาจคืนราษฎร” ที่ท้อง สนามหลวงเมื่อ 19-20 กันยายน 2563 ก่อนพัฒนาเป็นการชุมนุมของ “คณะราษฎร 2563” ที่ เริ่มตั้งแต่วันที่ 14 ตุลาคม 2563 และมีการจัดกิจกรรมทางการเมืองอย่างต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับชัยยศ ยงค์เจริญชัย (2563) โดยยื่นข้อเรียกร้อง 3 ข้อ ที่กลุ่ม “คณะราษฎร” ประกาศจุดยืนของการชุมนุม ได้แก่ 1. พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกฯ และองคมนตรี ลาออก 2. รัฐสภาต้องเปิดประชุมวิสามัญทันทีเพื่อรื้อร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน และ 3. ปฏิรูปสถาบันกษัตริย์ให้อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญตามระบอบประชาธิปไตย (ข่าวบีบีซีไทย, 2563)

อย่างไรก็ตามจะเห็นว่าจากข้อเสนอของผู้ชุมนุม 3 ข้อ เรื่องการ “ปฏิรูปสถาบันฯ” เป็น เรื่องที่ทำให้เป็นรูปธรรมได้น้อยที่สุด “กลุ่มผู้ชุมนุมประกอบด้วย 2 กลุ่มหลัก คือ กลุ่มคนที่ไม่ เห็นด้วยกับการรัฐประหาร ปี 2557 และคนรุ่นใหม่ที่เป็นผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งครั้งแรก เด็ก รุ่นใหม่เป็นการตื่นตัวของเด็กในยุคสมัย ได้ใช้โอกาสนี้ในการเรียนรู้ และเคลื่อนไหว” คนที่เข้าร่วม ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับข้อเสนอรัฐบาลลาออกและแก้รัฐธรรมนูญ แต่ไม่ใช่ทั้งหมดเห็นด้วยในเรื่อง การปฏิรูปสถาบันฯ “คน Gen X และ Y มีเป้าหมายในการเคลื่อนไหวครั้งนี้ ต่างจากคน Gen Z ในเรื่องการปฏิรูปสถาบันฯ แต่ทั้งหมดต้องการการเปลี่ยนแปลง ไม่ต้องการระบบที่เป็นอยู่ จึง เป็นเป้าหมายร่วมของการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้” (บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์, 2563)

สำหรับในการชุมนุมครั้งนี้แม้จะใช้ชื่อเช่นเดียวกันกับที่ได้เคยมีการใช้ชื่อดังกล่าวในคราวเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ 2475 แต่ ‘คณะราษฎร’ ในเดือนตุลาคม 2563 มีความแตกต่างกับเมื่อคราว 2475 การพิจารณาเงื่อนไขบางด้านอาจทำให้สามารถเข้าใจถึงการเกิดขึ้นและการดำรงอยู่ของคณะราษฎรในห้วงเวลาปัจจุบันได้มากขึ้น ทั้งนี้ มีประเด็นที่ต้องพิจารณา คือ กลุ่มคนในการเคลื่อนไหว ระบบข้อมูลข่าวสาร และมุมมองต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งอาจกล่าวในรายละเอียดได้ ดังนี้ (สมชาย ปรีชาศิลปกุล, 2563)

1. บุคคลที่เป็นแกนนำและมีบทบาทในการชุมนุมส่วนใหญ่เป็นนิสิตนักศึกษาและนักเรียน คนเหล่านี้จะเกิดในช่วงทศวรรษ 2540 หากพิจารณาในแง่มุมมองทางการเมือง ช่วงชีวิตของพวกเขาทั้งหลายอาจได้พอจะได้ยินได้ฟังความขัดแย้งระหว่างเสื้อเหลืองเสื้อแดงมาบ้างแต่คงมีระยะห่างมากกว่าคนรุ่นก่อนหน้า ความรับรู้อย่างสำคัญน่าจะเป็นนับตั้งแต่ช่วงการรัฐประหาร 2557 สืบเนื่องมาจนกระทั่งปัจจุบัน

การใช้อำนาจแบบไร้กฎเกณฑ์ซึ่งมุ่งปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มชนชั้นนำและเครือข่ายความล้มเหลวในการบริหารงานในห้วงยามที่ต้องเผชิญกับวิกฤตด้านเศรษฐกิจ การเผาผลาญงบประมาณกับหน่วยงานด้านความมั่นคง ความบิดเบี้ยวขององค์กรอิสระและกระบวนการยุติธรรม การทุจริตคอร์รัปชันของหน่วยงานและข้าราชการระดับสูง ฯลฯ ล้วนแต่กลายเป็นเงื่อนไขอันนำมาซึ่งคำถามถึงความชอบธรรมในการดำรงอยู่ของระบอบการปกครองที่มีฉากหน้าเป็นรัฐบาลของ พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา

2. การไหลเวียนของข้อมูลและความรู้ ปฏิเสธไม่ได้ว่าสื่อสมัยใหม่มีผลอย่างสำคัญต่อการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารและความรู้ ซึ่งในอดีตอาจถูกจำกัดไว้ด้วยการใช้อำนาจรัฐเข้าปิดกั้นหรือบิดเบือน แต่สื่อสมัยใหม่ได้ทำให้การไหลเวียนของข้อมูลเป็นไปได้อย่างกว้างขวางและมีประสิทธิภาพไม่ใช่น้อย ความแตกต่างของคำอธิบายที่มีต่อปรากฏการณ์ต่างๆ มีผลอย่างมากต่อการกระตุ้นให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น รวมไปถึงการแสวงหาคำตอบที่วางอยู่บนฐานของเหตุผลมากขึ้น

3. ด้านความรู้ที่มีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ คนรุ่นใหม่จะอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านจากรัศกาลที่ 9 มาสู่อัศกาลที่ 10 แม้ว่าคนรุ่นนี้ทั้งหมดจะอยู่ในกลุ่มของ ‘ฉันทเกิดในรัชกาลที่ 9’ แต่ก็เป็นช่วงปลายรัชสมัยซึ่งพระองค์ไม่อาจทรงงานได้อย่างที่เคยเกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องในยุคสมัยของพระองค์ มุมมองและความเข้าใจที่มีของคนรุ่นนี้จึงเป็นการรับรู้ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ผ่านการปลูกฝังทั้งจากโรงเรียน สื่อมวลชน ครอบครัว และสถาบันการเมืองต่างๆ ซึ่งมีความแตกต่างอย่างสำคัญต่อมุมมองที่มีต่อรัชกาลที่ 10 ซึ่งล้วนแต่ได้เห็นอย่างประจักษ์ด้วยสายตาตนเองผ่านสื่อสมัยใหม่ เฉพาะอย่างยิ่งเมื่อสังคมไทยต้องเผชิญกับปัญหาทางด้านงบประมาณและความเหลื่อมล้ำ ก็ยิ่งทำให้เกิดข้อสงสัยและคำถามที่ดังมากขึ้น แต่องค์กรที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะรัฐบาลกลับไม่สามารถชี้แจงได้ด้วยเหตุผลจึงเป็นผลให้นำมาสู่ข้อเรียกร้อง ‘หนึ่งความฝัน’

หากพิจารณาเฉพาะในด้านของกลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง อาจกล่าวได้ว่าปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในครั้งนี้มี ความใกล้เคียงกับการเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นภายใต้การนำของนักเรียน นิสิตนักศึกษา เพื่อต่อต้าน กับรัฐบาลเผด็จการในยุคสมัยของจอมพลถนอม กิตติขจร ซึ่งแผ่กระจายไปยังสถาบันการศึกษา หลายแห่งและหลายระดับ ไม่ใช่เพียงเฉพาะในมหาวิทยาลัย หากยังรวมไปถึงโรงเรียนมัธยม แนวทางการเคลื่อนไหวที่มีการจัดวางและรักษาระยะห่างจากทั้งนักการเมืองและองค์กรพัฒนา เอกชนทำให้คณะราษฎรยุคใหม่ ยังคงสามารถรักษาสถานะนำในการเคลื่อนไหวทั้งในด้าน ยุทธวิธีและข้อเรียกร้องได้อย่างมีพลัง การเคลื่อนออกจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เมื่อ 19 กันยายน และการชุมนุมที่อนุสาวรีย์ในวันที่ 14 ตุลาคม ก็คือการเคลื่อนไหวภายใต้การนำของ กลุ่มคนรุ่นใหม่ที่เติบโตและเรียนรู้อุดมการณ์ที่แตกต่างไปผ่านระบบข้อมูลข่าวสารผ่าน เทคโนโลยีสมัยใหม่ แต่ความแตกต่างอย่างสำคัญประการหนึ่งก็คือ ใน พ.ศ. 2516 เป็นช่วงเวลา ที่ฝ่ายกษัตริย์นิยมได้ก่อร่างสร้างตัวแนวคิด ‘กษัตริย์นิยมประชาธิปไตย’ ลงในสังคมไทยและ กลายเป็นผลสำเร็จอย่างชัดเจนภายหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาฯ ดังการแพร่กระจายของพระ ราชหัตถเลขาของรัชกาลที่ 7 (“ข้าพเจ้ามีความเต็มใจที่สละอำนาจของข้าพเจ้าอยู่เดิมให้แก่ ราษฎรโดยทั่วไป”) ให้กลับมามีชีวิตอีกครั้งโดยขบวนการนักศึกษา นับเป็นตัวอย่างหนึ่งที่ สะท้อนให้เห็น ‘พระบารมี’ ที่แผ่กระจายอยู่ในสังคมการเมืองไทยในเวลานั้น

ทั้งนี้ หากพิจารณาถึงสถานะของกษัตริย์ในประเทศประชาธิปไตยที่ ยังคงมี พระมหากษัตริย์ดำรงอยู่ จะพบว่าแทบทุกแห่งต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมซึ่งมี ความคาดหวังและข้อเรียกร้องที่ผันแปรไป ไม่มีสถาบันกษัตริย์แห่งใดในโลกที่ดำรงอยู่อย่าง ไม่เปลี่ยนแปลง ความสามารถในการเผชิญหน้าและปรับตัวให้เข้ากับสังคมสมัยใหม่เป็นคุณลักษณะ สำคัญในอันที่จะทำให้สถาบันเช่นนี้ยังคงมีความหมายและความสำคัญสืบต่อไป สถาบัน พระมหากษัตริย์ในสังคมไทยก็ไม่อาจหลุดพ้นไปจากกระแสแห่งความเปลี่ยนแปลงนี้เช่นกัน

แม้ในทางอุดมการณ์ ข้อเสนอการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์อาจมีความใกล้เคียงกับ การเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 แต่การเคลื่อนไหวของคณะราษฎร 2563 มิได้ดำเนินไปใน ลักษณะของการพลิกเปลี่ยนการปกครองด้วยการใช้กำลังแต่อย่างใด นับตั้งแต่เริ่มต้นการ กล่าวถึงประเด็น ‘หนึ่งความฝัน’ ก็ยังคงอยู่ภายใต้กรอบของระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์เป็นประมุข รวมทั้งการใช้สิทธิต่าง ๆ ก็ยังคงเป็นการแสดงความคิดเห็นหรือ ความปรารถนาภายใต้รัฐธรรมนูญ อีกทั้งยังเห็นได้ชัดว่าทั้งหมดคือบุคคลที่ไม่ได้มีความสามารถ ในการใช้กำลังเพื่อเข้ายึดอำนาจรัฐแต่อย่างใด

คณะราษฎร 2563 ไม่มีสีทหารเสื้ออย่างพระยาพหลพลพยุหเสนา, พระยาทรงสุรเดช, พระยาฤทธิอัคเนย์, พระประศาสน์พิทยายุทธ มีก็แต่อาณนท นาภา, รุ่ง ปนัสยา, ไข่ ดาวดิน, ไมค์ ระยอง, ทัดเทพ เยาวชนปลดแอก, จุฑาทิพย์ ศิริขันธ์ เป็นต้น พวกเขาไม่มีกองกำลังภายใต้บังคับบัญชาเช่นกองทัพบกและตำรวจ แต่ที่สำคัญไม่น้อยไปกว่ากันก็คือ ทั้งบุคคลที่มีบทบาทอยู่ ข้างหน้าและคนที่เข้าร่วมการชุมนุมต่างคือเสียงสะท้อนแห่งยุคสมัยที่ต้องการเห็นการปรับตัว

ของสถาบันต่าง ๆ การใช้อำนาจรัฐและความรุนแรงเพื่อรับมือกับการเรียกร้องที่นำโดย คณะราษฎร 2563 คงยากที่จะยุติคลื่นแห่งความเปลี่ยนแปลงนี้ได้ไม่ว่าจะในระยะเฉพาะหน้า หรือในระยะยาวก็ตาม

สำหรับข้อเรียกร้อง 10 ข้อเพื่อปฏิรูปสถาบันกษัตริย์ถูกนำเสนอผ่านเวทีการชุมนุม ธรรมศาสตร์จะไม่ทน “เราไม่ต้องการปฏิรูปเราต้องการปฏิวัติ” โดยนักกิจกรรมนักศึกษาและ ศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2563 ได้ถูกวิพากษ์วิจารณ์เป็นอย่างมากทั้งด้านบวกและลบ ด้านลบนั้นถูกกล่าวหาว่าเป็นการล้มสถาบันฯ ส่วนด้านบวกและ นักวิชาการหลายคนออกมายืนยันว่า 10 ข้อเรียกร้องนี้เป็นข้อเรียกร้องที่ไม่ใช่การล้มสถาบันฯ หากแต่เป็นความพยายามให้สถาบันฯ อยู่กับระบอบประชาธิปไตยอย่างมีเสถียรภาพและไม่ใช้ ข้อเสนอที่ผิดกฎหมาย ซึ่งมีรายละเอียดข้อเสนอ 10 เพื่อปฏิรูปสถาบันฯ ได้แก่ (ประชาไท, 2563)

1. ยกเลิกมาตรา 6 ของรัฐธรรมนูญ ที่ว่าผู้ใดจะกล่าวหาฟ้องร้องกษัตริย์มิได้ แล้วเพิ่ม บทบัญญัติให้สภาผู้แทนราษฎรสามารถพิจารณาความผิดของกษัตริย์ได้ เช่นเดียวกับที่เคย บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับคณะราษฎร
2. ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 รวมถึงเปิดให้ประชาชนได้ใช้เสรีภาพ แสดงความคิดเห็นต่อสถาบันกษัตริย์ได้ และนิรโทษกรรมผู้ถูกดำเนินคดีเพราะวิพากษ์วิจารณ์ สถาบันกษัตริย์ทุกคน
3. ยกเลิก พ.ร.บ.จัดระเบียบทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ พ.ศ.2561 และให้แบ่ง ทรัพย์สินออกเป็นทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ที่อยู่ภายใต้การควบคุมของกระทรวงการคลัง และทรัพย์สินส่วนพระองค์ที่ของส่วนตัวของกษัตริย์อย่างชัดเจน
4. ตัดลดงบประมาณแผ่นดินที่จัดสรรให้กับสถาบันกษัตริย์ให้สอดคล้องกับสถานะ เศรษฐกิจของประเทศ
5. ยกเลิกส่วนราชการในพระองค์ หน่วยงานที่มีหน้าที่ชัดเจน เช่น หน่วยบัญชาการ ถวายความปลอดภัยรักษาพระองค์ให้ย้ายไปสังกัดหน่วยงานอื่น และหน่วยงานที่ไม่มี ความจำเป็น เช่น คณะองคมนตรี ให้ยกเลิก
6. ยกเลิกการบริจาคและรับบริจาคโดยเสด็จพระราชกุศลทั้งหมด เพื่อกำกับให้การ เงินของสถาบันกษัตริย์อยู่ภายใต้การตรวจสอบทั้งหมด
7. ยกเลิกพระราชอำนาจในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในที่สาธารณะ
8. ยกเลิกการประชาสัมพันธ์และการให้การศึกษที่เชิดชูสถาบันกษัตริย์แต่เพียงด้าน เดียวจนเกินงามทั้งหมด
9. สืบหาความจริงเกี่ยวกับการสังหารเช่นฆาตรฆาตที่วิพากษ์วิจารณ์หรือมีความ เกี่ยวข้องใดๆ เกี่ยวกับสถาบันกษัตริย์
10. ห้ามมิให้ลงพระปรมาภิไธยรับรองการรัฐประหารครั้งใดอีก

สรุป

ปัจจุบันการเรียกร้องของกลุ่มผู้ชุมนุมนอกจากการขอให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญให้เป็นประชาธิปไตยและให้นายกรัฐมนตรีลาออกแล้ว ประเด็นที่มีการเรียกร้องและมีการวิพากษ์วิจารณ์กันมากคือการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ให้เป็นไปอย่างเหมาะสมตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หากพิจารณาจากในรัฐธรรมนูญฉบับก่อนหน้านี้นี้ จะพบว่าเกือบทุกฉบับ จะมีหลักการและการกำหนดพระราชอำนาจไว้แบบเดียวกันทั้งสิ้น รวมทั้งกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์และทรัพย์สินส่วนพระองค์ก็เป็นกฎหมายที่สามารถทำให้ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจและพระราชกุศลได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นไม่ว่าบุคคลใดจะเห็นด้วยกับข้อเรียกร้องของผู้ชุมนุมมากหรือน้อยแค่เพียงใด แต่สิ่งที่น่าจะเป็นฉันทามติก็คือ คุณค่าของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นระบอบเดียวที่ประชาชนมีอำนาจตัดสินใจ เป็นระบอบที่สิทธิและเสียงของคนทุกคนมีค่ามีความหมายเท่ากัน เป็นระบอบที่รับรองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ประชาชนคนธรรมดาสามารถออกมารวมตัวกันชุมนุมเรียกร้องได้ แต่การชุมนุมจะต้องไม่ฝ่าฝืนต่อกฎหมายและทำให้ผู้หนึ่งผู้ใดได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. การปฏิรูปสถาบันถือเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ควรที่จะมีการศึกษาและทบทวนข้อเรียกร้องอย่างสมเหตุสมผล โดยประชาชนจะต้องร่วมกันอภิปรายถึงปัญหาสถานะและบทบาทของสถาบันกษัตริย์ และเหตุผลว่าทำไมต้องมีการปฏิรูปสถาบันกษัตริย์อย่างตรงไปตรงมา เพื่อให้ประชาชนเกิดความขัดแย้งกันภายในประเทศ
2. ภูมิรัฐศาสตร์การเมืองไทย ในการปฏิรูปสถาบัน ควรมีศึกษาเปรียบเทียบกับต่างประเทศที่ใช้ระบบการปกครองเดียวกับประเทศไทย เพื่อทราบถึงเหตุและผลในการปฏิรูปและแนวคิดหรือความคิดเห็นที่หลากหลาย ไม่ควรที่จะคิดเร็วทำเร็ว อันส่งผลกระทบต่อภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญต่อกิจกรรมทางการเมืองและการปกครองของประเทศไทยได้

เอกสารอ้างอิง

- โกวิท วงศ์สุววัฒน์. (2545). *ภูมิรัฐศาสตร์*. นครปฐม: ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรมการเกษตรแห่งชาติ.
- โกวิท วงศ์สุววัฒน์. (2550). *ภูมิรัฐศาสตร์ฉบับนักทฤษฎี*. (งานวิจัยเพิ่มเติมของวิชาภูมิรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ข่าวบีบีซีไทย. (2563). *คณะราษฎร: ประกาศ 3 ข้อเรียกร้อง*. สืบค้นเมื่อ 8 ธันวาคม 2563, จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-54461248>.

- ชัยยศ ยงค์เจริญชัย. (2563). *คณะราษฎร 2563 : ฟังเหตุผลของการชุมนุมและ 3 ข้อเรียกร้อง* *ข่าวบีบีซีไทย*. สืบค้นเมื่อ 8 ธันวาคม 2563, จาก www.bbc.com/thai.
- ทวี สุรฤทธิกุล. (2563). การปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ในสังคมสมัยใหม่. *โพสต์ทูเดย์*. สืบค้น 7 ธันวาคม 2563. จาก <https://www.posttoday.com/politic/columnist/637412>.
- นรุตม์ เจริญศรี. (2556). *ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์. (2563). *คณะราษฎร (2563) : ฟังเหตุผลของคนที่ตั้งคำถามต่อการ* *ชุมนุมและ 3 ข้อเรียกร้อง*. สืบค้นเมื่อ 8 ธันวาคม 2563, จาก <https://www.bbc.com>.
- ประชาไท. (2563). *กลุ่มธรรมศาสตร์และการชุมนุมยื่น 10 ข้อเรียกร้องปฏิรูปสถาบันกษัตริย์ต่อ* *สภา*. สืบค้น 7 ธันวาคม 2563, จาก <https://prachatai.com/journal/>.
- ปิยะวรรณ ปานโต. (2552). *คณะราษฎร.สถาบันพระปกเกล้า*. สืบค้นเมื่อ 7 ธันวาคม 2563, จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title,2552>.
- วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์. (2560). *คณะราษฎรเผยสาเหตุ ‘ปฏิวัติ 2475’ ปฐมบทจากความเสื่อม* *โทรมของระบอบสมบูรณา*. ศิลปะและวัฒนธรรม.
- สมชาย ปรีชาศิลปกุล. (2563). *คณะราษฎร 2563. ข่าวบีบีซีไทย*. สืบค้นเมื่อ 8 ธันวาคม 2563 จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-54655786>.
- สำนักข่าวเศรษฐกิจ การเงิน และการลงทุน. (2563). *24 มิถุนายน 2475 – วันเปลี่ยนแปลงการ* *ปกครอง*. สืบค้น 7 ธันวาคม 2563, จาก thestandard.co/onthisday240663/, 2563.
- อติเทพ ไชยสิทธิ์. (2563). *ทำไมต้องปฏิรูปสถาบันกษัตริย์*. สืบค้น 8 ธันวาคม 2563, จาก <https://thaistudentsoverseas.wordpress.com/2020/08/17/>
- อมร รักษาสัตย์. (2557). *พระราชอำนาจตามกฎหมาย*. สืบค้นเมื่อ 7 ธันวาคม 2563 จาก <http://www.mcu.ac.th/BO/Files/Doc/Article/artFile48.doc>.
- เอกสารโสตทัศนศึกษา (2559). *หลักและวิธีการศึกษาทางรัฐศาสตร์. สาขารัฐศาสตร์* *มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หน่วยที่ 8-15 (พิมพ์ครั้งที่ 27)*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

